

شاخص مدیران خرید کل اقتصاد

شاخص PMI بخش صنعت جهان، که توسط J.P.MORGAN و S&P GLOBAL و با همکاری ISM و IFFSM تهیه شده است، در ماه آگوست ۲۰۲۳ مقدار ۴۹/۰ محاسبه شده و نسبت به ماه ژوئیه (۴۸/۶) به بیشترین مقدار سه ماهه رسیده و همچنان کمتر از ۵۰/۰ باقی مانده است. شاخص تولید در بخش صنعت جهانی برای سومین ماه متوالی کاهش داشته است.

علاوه بر آن، میزان سفارشات جدید و میزان صادرات کاهش یافته و اشتغال افزایش داشته است. شاخص‌های PMI در منطقه یورو، کاهش تولید با سرعت قابل توجهی را نشان می‌دهد.

شاخص مدیران خرید در چین افزایش و در ایالات متحده دوباره کاهش را گزارش می‌دهد و رکود در ژاپن ادامه دارد.

آخرین نظرسنجی گردآوری شده، نشان می‌دهد که شاخص ترکیبی مدیران خرید (تعدیل فصلی نشده) برای کل اقتصاد ایران در مرداد ماه ۴۹/۹۷ در مقایسه با تیر ماه (۵۰/۶۳) اندکی کاهش یافته و برای چهارمین ماه پیاپی، روند کاهشی داشته و به کمترین مقدار هفت ماه اخیر (به غیر از

زنگ خطر شامخ برای تورم تولیدکننده

اشاره:

آخرین گزارش از شاخص مدیران خرید (شامخ) از سقوط این شاخص به زیر رقم ۵۰ حکایت دارد. در این گزارش به واسطه تداوم مشکل تأمین مواد اولیه و رشد فزاینده قیمت آن، نسبت به رشد تورم تولید در ماه‌های آتی هشدار داده شده است.

رسیده‌است، اما مشکلات مربوط به کمبود نقدینگی و عدم تخصیص ارز و تسهیلات از سوی بانک‌ها به همراه محدودی تهای مربوط به واردات مواد اولیه و ترخیص کالا از گمرک،

باعث شده تا علیرغم کاهش سرعت افزایش قیمت، شاخص موجودی مواد اولیه و لوازم مورد نیاز همچنان کاهش‌ی باشد. شاخص مدیران خرید در بخش صنعت براساس داده‌های به دست آمده از بنگاه‌های بخش صنعت، شاخص مدیران خرید صنعت (تعديل فصلی

نشده) در مرداد ماه با ثبت عدد ۴۷/۷۲ برای چهارمین ماه پیاپی و با شدت بیشتری در مقایسه با ماه گذشته کاهش یافته است و کمترین میزان هفت ماهه اخیر را از دی ماه (به غیر از فروردین ماه) به ثبت رسانده‌است. در این ماه، مولفه‌ای اصلی به جز میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی و سرعت انجام و تحویل سفارش، کمتر از ۵۰ گزارش شده‌اند. کاهش در شاخص صنعت و ایجاد شرایط رکودی عمدتاً به دلیل کاهش رشد میزان سفارشات است.

افزایش قیمت خرید مواد اولیه طی ماه‌های گذشته و کمبود نقدینگی در بازار، کاهش شدید در تقاضای مشتریان و در پی آن رکود را به همراه داشته است به‌طوری‌که شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان ۴۳/۶۵ برای چهارمین ماه پیاپی کاهش داشته و پایین‌ترین مقدار خود را طی ۱۲ ماه گذشته از مرداد ماه سال ۱۴۰۱ (به جز فروردین ماه) ثبت کرده است.

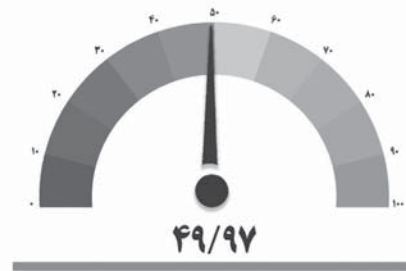
در بخش تقاضای خارجی نیز، شاخص میزان صادرات ۴۶/۲۱ برای چهارمین ماه پیاپی کاهش داشته است و به غیر از فروردین ماه، کمترین مقدار ۷ ماهه خود را ثبت کرده‌است.

بر اساس نظرات فعالان اقتصادی در برخی موارد بسته بودن مرز ایران و عراق در آستانه اربعین بر کاهش صادرات اثرگذار بود هاست و از سوی دیگر نحوه رفع تعهدات ارزی باعث شده تا در مواردی که صادرات به کشورهای همسایه به‌صورت ریالی انجام م‌بشود، صرفه اقتصادی نداشته باشد.

شاخص مقدار تولید ۴۳/۸۷ برای چهارمین ماه پیاپی کاهش داشته‌است و در مرداد ماه کمترین مقدار خود را طی هفت ماهه اخیر (به جز فروردین) ثبت کرده‌است.

شاخص صنعت - دوره پنجاه و نهم

شاخص کل اقتصاد - دوره چهل و هفتم

در میان بخش‌های اقتصادی، تقاضای مشتریان در بخش‌های صنعت و خدمات کاهش داشته و در بخش تقاضای خارجی نیز شاخص میزان صادرات کالا یا خدمات با مقدار ۴۸/۸۹، برای دومین ماه پیاپی کاهش‌ی بوده اگرچه شیب کاهش در مقایسه با ماه گذشته اندکی ملایم‌تر بوده‌است.

بر همین اساس به دلیل کاهش در تقاضای داخلی و خارجی، شاخص میزان فروش با مقدار ۱۳/۴۹، برای دومین ماه پیاپی کاهش داشته‌است اما شدت کاهش در مقایسه با ماه گذشته کمتر است.

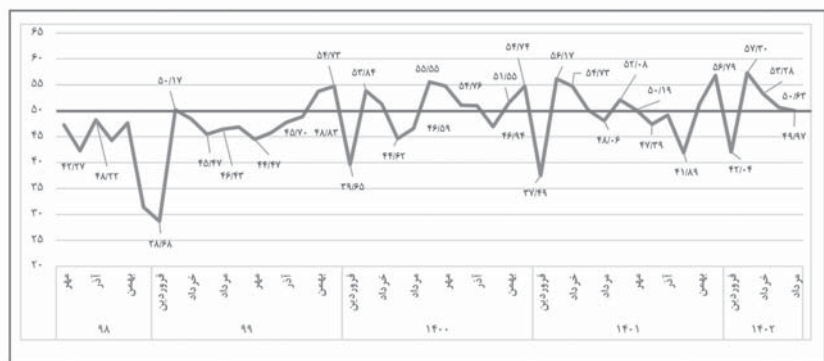
در مرداد ماه شرکت‌ها همچنان در تأمین مواد اولیه و تجهیزات مورد نیاز خود با مشکل روبرو بودند به طوری‌که شاخص موجودی مواد اولیه و لوازم مورد نیاز ۸۸ / ۴۷ (برای سومین ماه پیاپی کاهش‌ی است، اگرچه شدت کاهش آن در مقایسه با تیرماه (۴۴/۵۶) کمتر بوده است.

در همین حال، شاخص قیمت خرید مواد اولیه و لوازم مورد نیاز و تورم قیمت نهاده‌ها با شتاب کمتری افزایش داشته و به کمترین میزان ۱۱ ماهه اخیر از مهر ماه ۱۴۰۱

فروردین) رسیده‌است. علی‌رغم افزایش شاخص میزان فعالیت کسب و کارها در مرداد ماه، کاهش شدید شاخص میزان سفارشات جدید در کاهش شاخص کل تأثیرگذار بوده‌است.

بدیهی است پس از تعطیلات تابستانی برخی از شرکت‌ها در مرداد ماه، میزان خوش‌بینی نسبت به چشم‌انداز فعالیت‌ها برای شهریور ماه بهتر شده‌است. شاخص میزان فعالیت‌های کسب و کارها در مرداد ماه با ثبت مقدار ۶۰ / ۵۴ در مقایسه با ماه قبل (۵۰/۹۷) افزایش داشته این در حالی است که شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان (۴۴/۸۴) کمترین مقدار هفت ماهه اخیر (به غیر از فروردین ماه) را به ثبت رسانده‌است. در نتیجه با توجه به پیشی گرفتن میزان فعالیت‌های کسب و کار از میزان سفارشات، عدم تعادل بوجود آمده در عرضه و تقاضا به صورت افزایش در موجودی انبار به ویژه در بخش صنعت گزارش شده است، به طوری‌که شاخص موجودی محصول در انبار یا کارهای معوق با عدد ۵۱/۰۱، دومین بیشترین مقدار خود را در ۱۰ ماه اخیر از آبان ۱۴۰۱ به ثبت رسانده‌است.

نمودار ۱: مقایسه شاخص کل اقتصاد

جدول ۱: شاخص کل اقتصاد - شاخص مدیران خرید (PMI) مرداد ۱۴۰۲

شاخص			مرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	خرداد ۱۴۰۲
شاخص کل اقتصاد					
مؤلفه‌های اصلی	میزان فعالیت‌های کسب و کار	۵۷/۲۶	۵۰/۶۳	۴۹/۹۷	
	میزان سفارشات جدید مشتریان	۴۹/۹۶	۴۶/۳۸	۴۴/۸۴	
	سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۸/۲۲	۵۵/۳۶	۵۴/۶۷	
	موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	۴۶/۵۶	۴۴/۵۶	۴۷/۸۸	
	میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۵۲/۹۵	۵۶/۰۶	۴۹/۴۱	
مؤلفه‌های کمکی	قیمت خرید مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	۷۳/۲۲	۷۵/۶۱	۷۰/۲۷	
	موجودی محصول در انبار یا کارهای موقوف	۵۳/۴۲	۴۸/۸۳	۵۱/۰۱	
	میزان صادرات کالا یا خدمات	۵۱/۳۷	۴۷/۱۲	۴۸/۸۹	
	قیمت محصولات تولیدشده یا خدمات ارائه شده	۵۸/۱۶	۵۳/۷۱	۵۴/۰۸	
	مصرف حامل‌های انرژی	۵۶/۷۵	۵۸/۷۹	۵۰/۸۴	
	میزان فروش کالاها یا خدمات	۵۰/۶۵	۴۴/۷۳	۴۹/۱۳	
	انتظارات در ارتباط با میزان فعالیت اقتصادی در ماه آینده	۶۰/۱۷	۵۶/۷۹	۶۳/۳۵	

است و میزان خوش‌بینی نسبت به ماه گذشته افزایشی است. با داشتن چشم‌انداز بهتر برای ماه آینده و با توجه به کمبود نیروی کار ماهر طی ماه‌های اخیر که در گزارشات قبلی به آن اشاره شده بود، برخی از شرکت‌ها برای جبران این کمبود و همچنین امید بهبود در تولید شهریور ماه، تعداد کارکنان خود را افزایش داده‌اند. مشکلات اصلی از دید برخی از فعالان اقتصادی در مرداد ماه ۱۴۰۲:

* به دلیل کاهش تقاضا و بعضاً عدم پرداخت به موقع مطالبات شرکت‌ها و عدم پرداخت وام و تسهیلات به تولیدکنندگان، نقدینگی و گردش پول بسیار محدود شده است. علاوه بر این، شرکت‌ها در تأمین ارز به شدت با مشکل روبرو هستند و بانک‌ها ارزی تخصیص نمی‌دهند و عدم تخصیص ارز جهت واردات مواد اولیه طی چند ماه گذشته بسیاری از شرکت‌ها را با کمبود مواد اولیه و تجهیزات مورد نیاز روبرو کرده است.

* قطعی مکرر برق خسارت‌های زیادی را به فرآیند تولید، مواد اولیه و دستگاه‌ها وارد کرده است و باعث به تعویق افتادن فعالیت‌ها شده است.

* به دلیل مشکلات ارزی و قوانین غیر کارشناسانه در خصوص واردات مواد اولیه و تجهیزات مورد نیاز، امکان ترخیص مواد اولیه از گمرک وجود ندارد.

همچنین فرآیند ثبت سفارش و ترخیص از گمرک با منشا ارزی با چالش‌های زیادی روبرو است.

* بسیاری از شرکت‌های تولیدکننده‌ای که صادرات به کشورهای همسایه دارند و با توجه به اینکه صادراتشان دلاری انجام نمی‌شود، به دلیل مشکلات نحوه رفع تعهد ارزی در آستانه تعطیل شدن قرار دارند و تعدیل نیرو داشته‌اند.

* کاهش سهمیه تعیین شده برای مصرف برق برای شرکت‌ها، باعث می‌شود تا ناچار به تأمین مقدار بیشتری از برق مورد نیاز خود از بورس با تعرفه‌های بالاتر باشند که هزینه انرژی را به تولیدکننده تحمیل کرده است.

* به دلیل بسته شدن مرز عراق در اربعین صادرات و فروش خارجی کم شده است. (صنایع شیمیایی)

* اعمال سلیقه‌ای قوانین در وزارت صمت و گمرک اخلاص زیادی در فرآیند کسب و کارها برای فعالان

مواد اولیه را نشان می‌دهد. شاخص میزان فروش محصولات (۳۹/۱۶) با شتاب بیشتری نسبت به ماه گذشته و برای چهارمین ماه پیاپی کاهش یافته است و کمترین مقدار ۷ ماهه اخیر را به ثبت رسانده است.

این میزان کاهش در فروش به دلیل کاهش شدید تقاضای داخلی و کاهش در صادرات است. همچنین ادامه تضعیف تقاضای طی مرداد ماه نیز باعث شده است تا با وجود عواملی مانند تعطیلی تابستانی کارخانه‌ها، قطعی مکرر برق و کمبود مواد اولیه، شاخص موجودی محصول نهایی در انبار (۵۳/۷۵) برای چهارمین ماه پیاپی افزایشی باشد هرچند نسبت به ماه گذشته (۵۴/۹۸) کاهش داشته است.

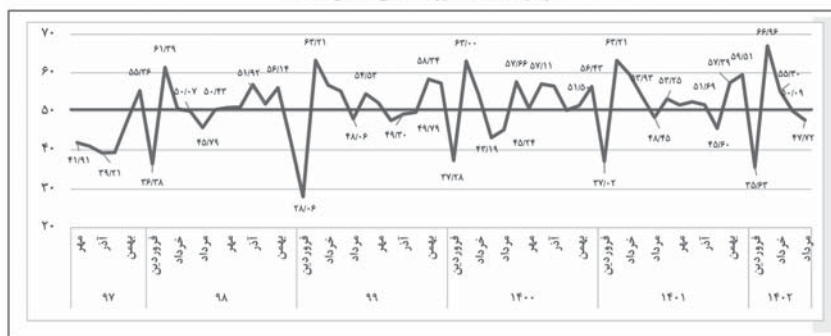
با نگاهی به آینده، انتظارات شرکت‌ها نسبت به فعالیت‌های آتی در شهریور ماه مثبت گزارش شده

علاوه بر کاهش شدید تقاضای مشتریان که بر افت تولید اثرگذار بوده است، قطعی مکرر برق، تعطیلات تابستانی کارخانه‌ها و کمبود مواد اولیه، کاهش تولید مرداد ماه را تشدید کرده‌اند.

در عین حال بسیاری از شرکت‌ها با تأخیر در دریافت مطالبات از سوی مشتریان روبرو هستند که با توجه به مشکلات عدم تأمین مالی از سوی بانک‌ها، نقدینگی و سرمایه در گردش به شدت کاهش یافته است.

تأمین مواد اولیه به دلیل شدت گرفتن مشکلات ناشی از عدم تخصیص ارز و عدم تأمین مالی از سوی بانک‌ها در شرایطی که شرکت‌ها با کمبود نقدینگی شدید روبرو هستند و اعمال سلیقه‌ای قوانین غیر کارشناسانه گمرک در رابطه با واردات تجهیزات و مواد اولیه مورد نیاز شرکت‌ها، به شدت با مشکل روبرو شده است، شاخص موجودی مواد اولیه ۴۷/۷۰ برای دومین ماه پیاپی کمبود

نمودار ۲: مقایسه روند شاخص بخش صنعت

جدول ۲: شاخص صنعت - شاخص مدیران خرید (PMI) مرداد ۱۴۰۲

شاخص	خرداد ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲
شاخص کل صنعت	۵۵/۳۰	۵۰/۰۹	۴۷/۷۲
مقدار تولید محصولات	۵۶/۳۹	۴۹/۳۵	۴۳/۸۷
میزان سفارشات جدید مشتریان	۵۲/۴۹	۴۶/۱۷	۴۳/۶۵
سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۹/۲۰	۵۷/۷۹	۵۲/۹۱
موجودی مواد اولیه خریداری شده	۵۱/۳۱	۴۶/۰۵	۴۷/۷۰
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۵۷/۲۱	۵۳/۱۶	۵۴/۷۷
قیمت خرید مواد اولیه	۷۰/۱۹	۶۷/۱۹	۶۶/۰۵
موجودی محصول نهایی در انبار	۵۴/۵۰	۵۴/۹۸	۵۳/۷۵
میزان صادرات کالا	۵۱/۵۶	۴۸/۶۶	۴۶/۲۱
قیمت محصولات تولید شده	۵۳/۷۶	۵۰/۱۱	۴۶/۹۶
مصرف حامل‌های انرژی	۶۱/۰۳	۵۱/۲۶	۴۹/۳۰
میزان فروش محصولات	۵۲/۱۷	۴۳/۷۵	۳۹/۱۶
انتظارات تولید در ماه آینده	۶۳/۰۸	۵۸/۴۰	۶۴/۰۸

از ماه قبل: عدد صفر برای آن پرسش ثبت می‌شود. مجموع حاصل ضرب درصد پاسخگویان به هر یک از گزینه‌ها در عدد همان گزینه، در نهایت معیار سنجش این شاخص عددی بین ۰ تا ۱۰۰ است. عدد ۰ و ۱۰۰ به ترتیب به معنای آن است که ۱۰۰ درصد پاسخگویان گزینه «بدتر شده است» و «بهتر شده است» را انتخاب نموده‌اند، عدد ۵۰ نشان‌دهنده عدم تغییر وضعیت نسبت به ماه قبل، بالای ۵۰ نشانه بهبود وضعیت نسبت به ماه قبل و زیر ۵۰ به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به ماه قبل است.

بر این اساس، چنانچه عدد محاسبه شده زیر ۵۰ باشد، اما از عدد محاسبه شده ماه قبل بیشتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بدتر شدن وضعیت، کاهش یافته است.

در مقابل، چنانچه عدد محاسبه شده بالای ۵۰ باشد اما از عدد ماه قبل کمتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بهبود وضعیت در مقایسه با ماه قبل، کاهش یافته است.

برای طراحی پرسشنامه و وزن دهی به ۵ پرسش اصلی در محاسبه عدد شاخص در اتاق ایران، از رویکردهای بین‌المللی با کمی تعدیل به صورت زیر استفاده شده است:

- ۱- مقدار تولید محصولات (پرسش اصلی با ضریب ۲۵ درصد)
- ۲- میزان سفارشات جدید (پرسش اصلی با ضریب ۳۰ درصد)
- ۳- سرعت انجام و تحویل سفارش (پرسش اصلی با ضریب ۱۵ درصد)
- ۴- موجودی مواد اولیه (پرسش اصلی با ضریب ۱۰ درصد)
- ۵- میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (پرسش اصلی با ضریب ۲۰ درصد)
- ۶- قیمت خرید مواد اولیه
- ۷- موجودی محصول نهایی در انبار
- ۸- میزان صادرات کالا
- ۹- قیمت محصولات تولید شده
- ۱۰- مصرف حامل‌های انرژی
- ۱۱- میزان فروش محصولات
- ۱۲- انتظارات تولید در ماه آینده

شاخص (PMI) PURCHASING MANAGER'S INDEX

که در فارسی به اختصار شاخص نامگذاری شده است، یکی از مهمترین شاخص‌های اقتصادی است که مورد پذیرش اکثر کشورهای توسعه یافته قرار دارد. در حال حاضر شاخص شاخص برای حدود ۲۹۰۰۰ بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰ کشور دنیا محاسبه و منتشر می‌شود. این شاخص که بر اساس پایش پرسشنامه‌ای به دست می‌آید، بینش آنی و تصویر سریعی از شرایط اقتصاد کلان به‌ویژه وضعیت رونق و رکود در بخش‌های صنعت و خدمات ارائه می‌دهد. در طرح شاخص، از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود به ۱۲ پرسش مطرح شده در قالب سه معیار وضعیت نسبت به ماه پیش (بهتر شده، بدتر شده و یا تغییری نکرده است)، پاسخ دهند.

در صورت انتخاب گزینه بیشتر از ماه قبل: عدد ۱، گزینه بدون تغییر: عدد ۰/۵ و گزینه کمتر

اقتصادی ایجاد کرده‌است.

* شرکت‌ها در استخدام نیروی کار ماهر به دلیل پایین بودن حقوق و دستمزد با مشکل روبرو هستند و به سختی فرایند جذب نیرو را انجام می‌دهند.

* شرکت‌ها اکثراً در تأمین مواد اولیه خود و همچنین تأمین قطعات و لوازم یدکی دستگاه‌ها، از گمرک با مشکل روبرو هستند. این در حالی است که تأمین آن از طریق بازار به دلیل اینکه بسیاری از قطعات موجود در بازار تقلبی و بی کیفیت است، آسیب و خسارت جدی به دستگاه‌ها وارد می‌کند، انتظار تولیدکنندگان ای است که گمرک به منظور سهولت در انجام کار برای تولیدکنندگانی که نیاز به لوازم یدکی و تجهیزات برای دستگاه‌های خود دارند تعداد مشخصی سهمیه واردات برای مصرف در خط تولید تخصیص دهد.

از میان شاخص‌های متنوع و گوناگون اقتصادی که توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی انتشار می‌یابند،

نمودار ۳: مقایسه شاخص‌های بخش صنعت در سه ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۲

